

ВІДГУК

на дисертаційне дослідження О.Туровець
з теми «Формування методичної культури магістрів музичного мистецтва в
процесі фортепіанного навчання»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 - Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дослідження зумовлено потребами модернізації мистецької освіти, її інтеграції у європейський освітній простір, необхідністю багатовекторного використання інноваційних мистецько-педагогічних технологій. Своєчасність звернення до обраної проблеми підтверджується й тим, що формування методичної культури пов'язано з підвищенням рівня конкурентоспроможності фахівців на ринку праці, що вимагає максимального використання ресурсних можливостей освітніх стандартів та виховного потенціалу культуротворчого простору вишу. Звернення дослідниці до рівня культури є вкрай актуальним, оскільки саме культура передбачає прояв високого рівня фаховості та якісні перетворення особистості.

Актуальність проведеного дослідження підсилюють також суперечності між необхідністю досягнення високих результатів магістрантів у майбутній музично-педагогічній діяльності та недостатністю відповідних передумов для цього в існуючому рівні їх методичної підготовки; між потужним потенціалом фортепіанного навчання фахівців в межах магістратури та недостатнім його використанням у процесі формування методичної культури магістрів-піаністів. Узагальнюючи наші міркування стосовно актуальності теми дослідження, зазначимо, що вона відповідає гуманістичній, культурологічній парадигмам освіти, котрі складають домінанту філософії освіти як наукової галузі та спрямовують вектор науково-методичних розвідок на формування найактуальніших фахових якостей магістрів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки. Серед таких якостей – методична культура є найбільш затребуваною та актуальною.

Дисертація Олени Туровець, на наш погляд, є змістовним дослідженням, що представляє собою плідну спробу системно проаналізувати та структурно інтегрувати наукові педагогічні розвідки та знання щодо оптимальних шляхів формування методичної культури магістрів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки. З точки зору поставлених завдань, структура й логіка розгортання дослідницького пошуку є цікавою та доцільною. Дослідниця розкриває генезу основних понять дослідження, їх феноменологію, визначаючи сутність всіх ключових понять, та обґрунтовує структуру і функціональну характеристику ключового поняття – «методична культура магістрів музичного мистецтва». Високий ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і результатів, представлених у дисертації О.Туровець, підтверджується глибиною методологічної та теоретичної бази дослідження, розробленістю міждисциплінарних дослідницьких зв'язків.

Безперечною є *наукова новизна* дослідження, яка полягає в тому, що *вперше* здійснено цілісне дослідження формування методичної культури магістрів-піаністів у процесі фахової підготовки; обґрунтовано педагогічні умови та розроблено методику формування методичної культури магістрів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання; визначено критерії та показники сформованості означеної якості; *уточнено* сутність поняття «методична культура магістра, майбутнього викладача фортепіано»; *конкретизовано* зміст професійно спрямованого фортепіанного навчання студентів магістратури у закладах вищої освіти; *подальшого розвитку* набули положення педагогічної науки про методи і форми удосконалення фахової майстерності магістрів як майбутніх викладачів вищої школи.

Отримані в дисертації висновки і результати мають вагому *теоретичну та практичну значущість*. До теоретичних надбань можна віднести аналіз та інтерпретацію сучасних освітніх тенденцій щодо формування методичної культури педагога як показника його готовності і здатності до здійснення методичної діяльності в її оновленому і розширеному вигляді, що є одним з

актуальних завдань як системи підвищення кваліфікації, професійної самоосвіти педагога, так і методичної роботи в закладах вищої освіти; авторські визначення та уточнення ключових понять дослідження, розробку методологічної бази дослідження тощо.

Практичне значення дослідження полягає в ефективності апробації запропонованих педагогічних умов та розробленої поетапної методики формування методичної культури магістрів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання. Матеріали дисертаційного дослідження можуть слугувати підставою для оновлення та коректування змісту таких навчальних дисциплін як «Основний музичний інструмент» (фортепіано), «Виконавський практикум», «Методика навчання гри на фортепіано», для збагачення форм проведення різних видів практики студентів магістратури, для розробки сучасних освітніх програм підготовки магістрів у відповідності до їх спеціалізації, а також використовуватись у процесі написання навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій з питань фахової підготовки майбутніх викладачів фортепіано.

Проведений аналіз означеного дослідження надає можливість констатувати, що структура дисертації є чіткою, а логіка розгортання наукового пошуку є переконливою та проходить від розгляду теоретичних аспектів дослідження, через обґрунтування його методології (наукові підходи, педагогічні умови, система критеріїв тощо до експериментальної перевірки визначених педагогічних умов, методів та остаточної реалізації поставлених завдань).

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури, додатків.

У вступі сформульовано науковий апарат дослідження, поставлено сім завдань: проаналізувати стан досліджуваної проблеми у науковій та методичній літературі; уточнити сутність методичної культури викладача гри на фортепіано; розкрити специфіку підготовки магістрів-піаністів у закладах

вищої педагогічної освіти; визначити структуру методичної культури магістрів-піаністів; визначити педагогічні умови формування методичної культури магістрів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки; розробити критерії і показники та встановити рівні сформованості методичної культури магістрів-піаністів; розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування методичної культури магістрів в процесі фортепіанного навчання.

У першому розділі роботи, присвяченому теоретичним основам формування методичної культури магістрів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки проведено глибокий аналіз сутності досліджуваного явища у світовому науково-педагогічному дискурсі. Дослідницею якісно і послідовно висвітлюється сутність і зміст означеного феномена, що спирається на поняття базової культури особистості як цілісної сукупності знань, якостей, ціннісних орієнтацій, звичок, способів діяльності, загальних здібностей, світоглядних характеристик, спрямованих на узгодження з загальними основами людської культури. Такий феномен, як «методична культура магістрів-піаністів» у дослідженні інтерпретований як інтегративна особистісна якість, що являє собою здатність оцінювати та коригувати виконавські досягнення учнів у відповідності до прогнозованого результату шляхом використання цілеспрямованих методико-технологічних прийомів, створення естетично-обґрунтованої та педагогічно-доцільної інтерпретації змісту музичних творів, що дозволяє досконало виконувати музично-педагогічну діяльність з метою визначення індивідуальної освітньої стратегії учня.

О.Туровець впевнено доводить що освітнє середовище закладу вищої освіти безпосередньо впливає на процес опанування майбутнім фахівцем всіма видами професійної діяльності і формування системи практичних умінь і навичок, що сприятимуть його подальшій професійній самореалізації та вказує на те, що формування методичної культури як показника готовності і здатності педагогів до здійснення методичної діяльності в її оновленому і розширеному

вигляді є одним з актуальних завдань як системи підвищення кваліфікації, професійної самоосвіти педагога, так і методичної роботи в закладах вищої освіти.

Другий розділ дисертації присвячено методичному обґрунтуванню шляхів педагогічного керівництва формуванням методичної культури магістрів у процесі фортепіанного навчання. Дослідницею логічно побудована структурна модель досліджуваного феномена, що складається з таких компонентів: мотиваційно-інформаційний; операційно-технологічний; рефлексивно-оцінний та корекційно-комунікативний.

Відповідають науковій новизні представлені педагогічні умови формування методичної культури магістрів-піаністів у процесі фортепіанного навчання (створення мотиваційно-стимулюючого середовища в музично-педагогічному процесі для усвідомлення значення методичної підготовки; використання сучасних освітніх технологій у поєднанні з традиційними методами навчання гри на фортепіано; стимулювання методичної самостійності магістрів-піаністів щодо розв'язання педагогічних завдань у класі фортепіано; забезпечення варіативності форм і видів роботи у процесі виконавської підготовки з метою спонукання магістра до віднайдення власного стилю педагогічного керівництва).

Важливого значення набуває використання дослідницею ідей наукових підходів, представлених у дослідженні як методологічного підґрунтя, що забезпечує цілісність педагогічного процесу формування методичної культури магістрів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання. На основі діяльнісного, рефлексивного та консолідаційного підходів розроблено та теоретично обґрунтовано авторську інноваційну методику формування методичної культури магістрів-піаністів, яка передбачає чотири етапи її впровадження: орієнтувально-спонукальний, розвивально-аналітичний, поглиблювально-трансформаційний і завершально-узагальнюючий.

Авторська інноваційна методика формування методичної культури

магістрів-піаністів містить низку ефективних методів, а саме: бесіди, актуалізації ситуації успіху, метод «Я – редактор», відеометод, метод «Відкритий урок», метод «план-стратегія», ескізного вивчення творів, гра-тренінг «Я – викладач», сугестивний метод та метод навчально-методичної конференції, що сприяють інтенсифікації художньо-освітнього процесу та уможливають формування відповідних компонентів досліджуваного феномена. На особливу увагу у дослідженні заслуговує їх універсальність, що уможливорює плідне використання у різних формах навчально-виховної роботи з учнями.

Третій розділ дисертації «дослідно-експериментальна робота з формування методичної культури магістрів у процесі фортепіанного навчання» присвячено висвітленню діагностичного експерименту, що здійснювався на базі факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова та факультету початкової освіти та мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка; експериментальній перевірці ефективності методики формування методичної культури магістрів в процесі фортепіанного навчання та аналізу результатів дослідно-експериментальної роботи.

Варто наголосити на безумовній значущості теоретичних моделей таких конструктів дослідження, як: критерії і показники оцінювання рівня сформованості кожного з компонентів зазначеного феномену. У розробці системи критеріїв та їх показників дисертантка спирається на наукові ідеї психологічних досліджень, теоретико-методичні концепції педагогічного спілкування і мистецької педагогіки.

Суттєву практичну значущість має методика перевірки стану сформованості означеного феномену, на основі поєднання традиційних діагностичних методів і модифікованих зразків експериментальних європейських розвідок. Аналіз результатів констатувального експерименту дозволив виявити три рівні сформованості досліджуваного феномену:

високий (компетентно-креативний), середній (базово-нормативний), низький (елементарно-адаптивний). Виявлена приналежність переважної частини студентів до низького рівня сформованості методичної культури зумовила необхідність теоретичної розробки та практичного впровадження дисертанткою авторської методики формування досліджуваного феномену у майбутніх викладачів фортепіано в процесі музично-інструментальної підготовки у закладах вищої освіти.

Для наочного представлення процесу формування означеної якості дослідницею було створено організаційно-методичну модель, що вбирає такі складові: мета, результат, наукові підходи, структурні компоненти, етапи та методи формувальної роботи, педагогічні умови, критерії з показниками та рівні сформованості методичної культури. Реалізація даної організаційно-методичної моделі, у якій знайшли відображення взаємозв'язки усіх складових процесу формування методичної культури магістрів-піаністів, дозволила здійснити експериментальну перевірку ефективності методики формування методичної культури магістрів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання.

Успішність формувальної роботи на кожному з чотирьох етапів забезпечувалась реалізацією вищезазначених педагогічних умов. Заслуговує на схвалення аналіз результатів реалізованої методики формування методичної культури магістрів музичного мистецтва, що вбирає у себе єдність чотирьох етапів (орієнтувально-спонукальний, розвивально-аналітичний, поглиблювально-трансформаційний та завершально-узагальнюючий) і засвідчує, що завдання, висунуті на кожному етапі формувальної частини дослідно-експериментальної роботи, були успішно виконані.

Після завершення формувального етапу дослідницею було проведено контрольний зріз з метою визначення кількісних та якісних змін згідно розроблених критеріїв та показників сформованості методичної культури магістрів-піаністів. Результати експериментальної перевірки свідчать про

суттєве зростання високого й середнього рівнів сформованості методичної культури магістрів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання.

Цінним в дисертаційній роботі О.Туровець, з нашої точки зору, є переконливість і коректність викладення ходу і результатів дослідно-експериментальної роботи. Математичні розрахунки і порівняння якісних та кількісних показників у контрольній та експериментальній групах переконують в ефективності та дієвості запропонованої методики.

Висновки узагальнюють зміст дисертаційної роботи, визначають її актуальність, новизну, теоретичну і практичну значущість, своєчасність та доцільність. Підтвердженням достовірності отриманих результатів та висновків виступає логічна єдність та взаємообумовленість теоретичних, методологічних положень дослідження та експериментальних даних, а також комплекс застосованих теоретичних, емпіричних та статистично-математичних методів дослідження.

Отже, дисертація О.Туровець на тему «Формування методичної культури магістрів музичного мистецтва в процесі фортепіанного навчання»: є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своєю актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною, постановкою та розв'язанням завдань, практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Офіційний рецензент:
доктор педагогічних наук,
професор кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва
УДУ імені Михайла Драгоманова

Підпис: А.В.Зайцева
« 29 » 11 2023 р